

Spis treści

Wstęp	7
Michał Latawiec	
1. Próby uzasadnienia idei ochrony zwierząt	13
1.1. Zwierzęta w polskim prawie	13
1.2. Religijne aspekty dotyczące stosunku człowieka do zwierząt	16
1.3. Kwestie sporne dotyczące stosunku człowieka do zwierząt	20
Jacek Lejman	
2. O zmyślności zwierząt. Rozważania wokół etyki zróżnicowanych natur	31
2.1. Historia sporu o zwierzęcą bezrozumność	33
2.2. Zmiana paradygmatu – badania nad zachowaniem się zwierząt	40
2.3. Kryterium rozumności	44
2.4. Uwagi końcowe: Które zwierzęta winniśmy chronić?	54
Mirosław Twardowski	
3. Krótko o „słabej” wersji antropocentryzmu Bryana G. Nortona	59
3.1. Antropocentryzm a współczesna etyka środowiskowa	60
3.2. Antropocentryzm w ujęciu Bryana G. Nortona	63
3.3. Propozycja antropocentrycznej etyki środowiskowej Bryana G. Nortona	67
3.4. Krytyka „słabej” wersji antropocentryzmu Bryana G. Nortona	72

Dominika Dzwonkowska

4. Znaczenie empatii i współczucia w trosce o jakość życia zwierząt	81
4.1. Empatia a pytanie epistemologiczne	82
4.2. Znaczenie empatii i współczucia w etyce	85
4.3. Empatia jako cecha wyróżniająca ssaki	89
4.4. Empatia jako cnota	94
4.5. Uwagi końcowe: Empatia i współczucie wobec zwierząt	97

Dariusz Gzyra

5. Teoria praw zwierząt Toma Regana a etyka środowiskowa	101
5.1. Prawa moralne jednostek	104
5.2. Podstawy umocowania praw moralnych jednostek	106
5.3. Holizm a prawa moralne jednostek	108
5.4. Szkic autentycznej etyki środowiskowej	111

Justyna Tymieniecka-Suchanek

6. O społecznej i naukowej kondycji bioetyki w Rosji.	
Sylwetka Tatiany Pawłowej na tle innych obrońców zwierząt	121
6.1. Bioetyka w ogólnej świadomości naukowej i w ujęciu Pawłowej	121
6.2. Początki ruchu na rzecz praw zwierząt w ZSSR.	
Jelena Antonowa	128
6.3. Pawłowa jako prekursor bioetyki biologicznej	129
6.4. Rosja wobec ekologii	131
6.5. Praca naukowa i działalność Tatiany Pawłowej	133
6.6. Prozwierzęce wychowanie i edukacja	140

Summary	145
Резюме	151
Noty o autorach	157